

JORD- OCH SKOGSBRUKSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 9/2001 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om en veterinärmedicinsk skadenämnd

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 3 oktober 2001 en proposition med förslag till lag om en veterinärmedicinsk skadenämnd (RP 138/2001 rd) till jord- och skogsbruksutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsrådet Kristiina Pajala, jord- och skogsbruksministeriet
- lagstiftningsrådet Outi Suviranta, justitieministeriet
- handelsrådet Ilkka Cantell, handels- och industriministeriet

- överinspektör Leena Lindström, Konsumentverket
- chefsjuristen Risto Airikkala, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK r.f.
- ordförande Paula Junnilainen, Finlands Veterinärförbund
- företagare Lauri Ojala från Kiiminki.

Dessutom har utskottet fått skriftliga utlåtanden från

- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund r.f.
- Finlands Hippos r.f.
- Finlands Ryttarförbund
- Finlands Kennelklubb r.f.
- veterinär Helena Haajanen från Varkaus.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås en lag om en veterinärmedicinsk skadenämnd. Nämnden skall vara en opartisk expertnämnd med uppgift att på begäran lämna utlåtande om en veterinär har gjort sig skyldig till felbehandling i sitt förfarande. Laggen innehåller bestämmelser om nämndens uppgift, tillsättning och sammansättning av nämnden, behandling av ärenden, beslutförhet, beslut

tanderätt, rätt till information, arvode åt medlemmarna, grunderna för avgifter och nämndens arbetsordning.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2002 och avses bli behandlad i samband med den.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 mars 2002.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Allmän motivering

I sitt svar (RSv 118/1999 rd) på regeringens proposition med förslag till lag om utövning av veterinäryrket (RP 30/1999 rd) kom riksdagen med ett uttalande. Riksdagen förutsatte att regeringen omedelbart vidtar åtgärder för att tillsätta en sakkunnig nämnd med uppgift att utreda skadestandsfrågor i anknytning till veterinärmedicin. I propositionen föreslår regeringen nu en lag om en veterinärmedicinsk skadenämnd. Nämnden skall vara en opartisk sakkunnig nämnd med uppgift att på begäran lämna utlåtande om en veterinär eventuellt har gjort sig skyldig till felbehandling i sitt förfarande. Ägaren till djur, veterinärer och veterinärernas arbetsgivare, framför allt kommunerna, skall vid tvister kunna begära utlåtande från nämnden om ett djur vid behandling eller i samband med något annat ingrepp har utsatts för en veterinärmedicinsk felbehandling. Utlåtandet är inte bindande utan parterna kan om de så vill hänskjuta ärendet till domstol. Men möjligheten att nämnden först yttrar sig är tänkt att främja förlikning.

Av propositionens motivering framgår det att nämnden i sitt utlåtande kan ta ställning till om felbehandlingen är av den arten att skadestandsansvar kan komma i fråga. De skadestandsrättsliga principerna finns inskrivna i skadeståndslagen (412/1974). Ansvar är beroende av till exempel graden av vållande och den skadelidandes eventuella egna medverkan till skadan. I likhet med regeringen vill utskottet understryka att nämnden i sitt utlåtande inte tar ställning till ekonomiska aspekter på skadan. I sista hand avgörs skadestandsansvaret och skadestandsbeloppet i domstol som ett tvistemål.

Frågan när en skada är en felbehandling avgörs utifrån omständigheterna kring fallet. De sakkunniga påpekade att bidragande orsaker kan vara egenskaper hos djuret (till exempel ålder, allmänkondition, tidigare sjukdomar och medicinering), åtgärder från ägarens sida (till exempel när veterinären inkallats, ägarens eventuella egna försök att behandla djuret), veterinärens möjligheter att ge behandling (till exempel de

givna förhållandena där behandlingen ges, nödvändiga instrument, hade behandlingen krävt hjälp av en specialistveterinär) och eventuellt också lagstiftningen inom veterinärmedicin (till exempel läkemedelsförfattningarna). Utskottet har dessutom uppmärksamgjorts på att det inte går att exakt beskriva en felbehandling i lagtext eftersom frågan alltid måste analyseras utifrån de förhållanden som rådde när en misstänkt felbehandling skedde. Risken med beskrivningar av olika fall är att de inte täcker alla fall som kan förekomma. Då måste nämnden med hjälp av sin veterinärmedicinska, veterinära och rättsliga expertis bedöma om det skett en felbehandling i ett enskilt fall med hänsyn till omständigheterna och tillämplig lagstiftning. I detaljmotiveringen i propositionen anföras saker som är av betydelse när det bedöms om en skada är en felbehandling eller inte.

Vid utfrågningen av de sakkunniga diskuterades också förhållandet mellan konsumentklagonämnden och veterinärmedicinska skadenämnden. Veterinärmedicinska skadenämnden inverkar inte på konsumenternas rätt att hänskjuta en fråga till konsumentklagonämnden. Veterinärmedicinska skadenämnden inkräktar heller på inget sätt på konsumentklagonämndens kompetens. I propositionens motivering framhåller regeringen emellertid att det i fråga om konsumentklagonämnden är av avgörande betydelse att den uttryckligen behandlar relationerna mellan konsumenterna och näringsidkarna och att den inte lämpar sig för frågor som inte har en konsumentdimension.

Som det sägs ovan är det tänkt att veterinärmedicinska skadenämnden genom sina utlåtanden om det skett en veterinärmedicinsk felbehandling eller inte skall underlätta biläggning av tvister om veterinärmedicinska skador. Enligt vad utskottet har erfarit är meningen inte att nämnden också skall behandla frågor som gäller handeln med sällskapsdjur eller annan verksamhet som inte omfattas av den föreslagna 1 §. Med hänvisning till utfrågningen av de sakkunniga anser utskottet det inte heller lämpligt att näm-

den handlägger kommersiella problem som har att göra med klubb- och hobbyverksamhet med hundar och andra husdjur. Principfrågorna kring dessa problem bör ändå utredas, till exempel i en arbetsgrupp tillsatt av det behöriga ministeriet, anser utskottet. Utskottet förutsätter att utredningen görs så snart som möjligt (*Förslag till uttalande*).

Av motiveringen till propositionen framgår det att nämnden i fråga om statliga eller kommunala veterinärer i ett ärende skall ta ställning till om veterinären hanterat djuret på behörigt sätt i veterinärmedicinskt hänseende. Det ingår inte i nämndens kompetens att handlägga tjänstemannarättsliga frågor eller tillsynsärenden i anknytning till en felbehandling. I detta avseende tillämpas den allmänna lagstiftningen om statliga och kommunala tjänstemän. Lagen om förvaltningsförfarande (598/1982) gäller de besiktningsveterinärer som berörs av straff- och tjänstemannarättsligt ansvar i sin övervakning, besiktning och andra tjänsteuppdrag. Lagen om förvaltningsförfarande har allmänna bestämmelser om bland annat rådgivning för kunder, skyldigheten att motivera beslut och besväransvisning. Enligt vad utskottet har erfart vore det inte lämpligt med hänsyn till de allmänna bestämmelserna om övervakning av tjänstemäns tjänsteutövning att nämndens kompetens utvidgas till besiktningveterinärers förfarande i myndighetsuppdrag.

Av de orsaker som nämns i propositionen och på grundval av erhållen utredning finner utskottet propositionen nödvändig och lämplig. Utskottet tillstyrker lagförslaget med anmärkningarna ovan och ändringsförslagen nedan.

Detaljmotivering

3 §. Som ovan framhålls är konsumentklagonämnden och veterinärmedicinska skadenämnden fristående från varandra. Veterinärmedicinska skadenämnden inkräktar i inget hänseende på konsumentklagonämndens kompetens.

Enligt lagen om konsumentklagonämnden (42/1987) har konsumentklagonämnden rätt att höra sakkunniga, inhämta utlåtanden och utred-

ningar och förrätta syn. Nämnden har rätt att betala ersättning för de utlåtanden som den inhämtar. Konsumenter som vänder sig till konsumentklagonämnden behöver inte heller i sådana fall betala för avgörandet.

För att förtydliga konsumentklagonämndens rätt att inhämta utlåtanden föreslår utskottet att 2 mom. kompletteras med att veterinärmedicinska skadenämnden kan lämna utlåtande också till konsumentklagonämnden i ett ärende som behandlas där, om konsumentklagonämnden begär det.

4 §. Bestämmelsen föreskriver att veterinärmedicinska skadenämnden har rätt att av veterinärerna avgiftsfritt få de upplysningar som de behöver om ett djur för utredning av ett ärende som nämnden behandlar. Bestämmelsen säger ingenting om att rätten att få upplysningar bryter mot veterinärernas tystnadsplikt i fråga om kundkontakter. Bestämmelser om detta ingår i lagen om utövning av veterinäryrket. Men syftet med bestämmelsen i den föreslagna lagen är att veterinärmedicinska skadenämnden av andra veterinärer utan hinder av tystnadsplikten skall få upplysningar som är betydelsefulla i respektive fall. Utskottet föreslår att paragrafen ges en sådan formulering att veterinärmedicinska skadenämnden utan hinder av bestämmelserna om tystnadsplikt i lagen om utövning av veterinäryrket (29/2000) har rätt att av veterinärerna avgiftsfritt få de upplysningar som den behöver om ett djur för utredning av ett ärende.

7 §. På grund av ändringen i 3 § föreslår utskottet att också 7 § ändras. Enligt propositionen tas en behandlingsavgift ut för veterinärmedicinska ansvarsnämndens utlåtanden av den part som väckt ärendet. Utskottet föreslår att "part" stryks. Då är den som väckt ärendet skyldig att betala. Veterinärmedicinska skadenämnden tar också ut en avgift av konsumentklagonämnden för utlåtanden som den får av skadenämnden. Bestämmelserna om konsumentklagonämnden tillåter att en avgift tas ut. En avgift är nödvändig eftersom lagförslaget utgår från att utlåtanden

den från veterinärmedicinska skadenämnden är avgiftsbelagda.

Förslag till beslut

På grundval av det ovanstående föreslår jord- och skogsbruksutskottet vördsamt

att lagförslaget godkänns med ändringar (Utskottets ändringsförslag) och

att ett uttalande godkänns (Utskottets uttalande).

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om veterinärmedicinska skadenämnden

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 och 2 §
(Som i RP)

att av veterinärerna avgiftsfritt få de upplysningar som de behöver om ett djur för utredning av ett ärende som nämnden behandlar.

3 §

Behandling av ärenden i nämnden

5 och 6 §
(Som i RP)

(1 mom. som i RP)

Om en domstol har träffat ett avgörande i ett ärende där utlåtande begärs får nämnden inte ta begäran om utlåtande till behandling till den del domstolen har avgjort ärendet. Om ärendet är anhängigt vid en domstol får utlåtande lämnas bara till domstolen på dess begäran. *I ett ärende som behandlas av konsumentklagonämnden får utlåtande lämnas också till denna på dess begäran.*

(3 och 4 mom. som i RP)

7 §

Avgifter

Behandlingsavgift tas ut för veterinärmedicinska ansvarsnämndens utlåtanden av den (utesl.) som väckt ärendet. Avgiften kan bestämmas vara lägre än självkostnadsvärdet. I övrigt iakttas bestämmelserna i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) då avgifterna fastställs.

Kostnaderna för nämnden för att inhämta ett för behandlingen av ärendet nödvändigt utlåtande av en utomstående sakkunnig tas ut hos den (utesl.) som väckt ärendet. Innan utlåtande begärs skall nämnden försäkra sig om att parten samtycker till att betala kostnaderna.

4 §

Rätt att få upplysningar

Veterinärmedicinska skadenämnden har *utan hinder av bestämmelserna om tystnadsplikt i lagen om utövning av veterinäryrket (29/2000) rätt*

8—11 §
(Som i RP)

Utskottets förslag till uttalande

Utskottet förutsätter att det så snart som möjligt utreds vilka kommersiella pro-

blem på det principiella planet som är förknippade med klubb- och hobbyverksamhet med husdjur.

Helsingfors den 9 november 2001

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Timo Kalli /cent
vordf. Kari Rajamäki /sd
medl. Nils-Anders Granvik /sv
Pertti Hemmilä /saml
Matti Kangas /vänst
Tapio Karjalainen /sd
Marja-Leena Kemppainen /kd
Katri Komi /cent

Jari Koskinen /saml
Lauri Kähkönen /sd
Esa Lahtela /sd
Olli Nepponen /saml
Erkki Pulliainen /gröna
Unto Valpas /vänst
ers. Aulis Ranta-Muotio /cent.

Sekreterare vid behandlingen i utskottet var
utskottsrådet Carl Selenius.